

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ В МАГІСТРАНТІВ

У статті розглядається проблема формування основ наукової комунікації іноземною мовою засобами впровадження комунікативного методу при підготовці магістрантів, уточнюються поняття комунікація, комунікативна компетенція.

Ключові слова: наукова комунікація, комунікативна компетенція, комунікативна компетентність, іноземна мова.

У сучасних умовах розвитку й постійного розширення всебічних міжнародних контактів іноземна мова стає найважливішим засобом професійного спілкування спеціалістів різних профілів, тому останнім часом в Україні та за її межами все більше уваги приділяється проблемі викладання іноземних мов з урахуванням потреб майбутніх фахівців. Доцільною й методично виправданою є професійна, комунікативно-спрямована підготовка з іноземної мови магістрантів у вищому навчальному закладі (ВНЗ), що сприяє формуванню в студентів здатності іншомовного спілкування в конкретних професійних, ділових, наукових сферах і ситуаціях.

Підготовка магістранта здійснюється на основі освітньо-професійної програми, яка забезпечує одночасне здобуття повної вищої освіти за спеціальністю та кваліфікацією. Освітньо-професійна програма підготовки магістранта включає поглиблену фундаментальну, гуманітарну, соціально-економічну, психолого-педагогічну, спеціальну та науково-практичну підготовку.

Метою нашого дослідження є визначення можливих напрямків формування основ наукової комунікації іноземною мовою засобами впровадження комунікативного методу під час навчання основам наукової комунікації магістрантів.

Сьогодні вивчення іноземних мов сприяє реалізації таких напрямків професійної діяльності, як ознайомлення з новими технологіями, науковими гіпотезами і тенденціями, видатними інноваціями в галузі техніки; підвищення рівня професійної компетенції фахівців. Володіння іноземною мовою вже є не ознакою престижу, а потребою сучасного фахівця, саме тому професійна підготовка магістрів вимагає правильно організованого процесу комунікації [1, с.214].

Комунікація – це процес обміну інформацією (фактами, ідеями, поглядами) між двома або більше особами. Далеко не завжди процес комунікації є ефективним, адже між тим, хто доносить інформацію і тим, хто її сприймає можуть виникати комунікативні бар'єри. Виділяються такі типи бар'єрів, залежно від причин їх виникнення: бар'єр взаєморозуміння, семантичний, логічний, соціально-культурний. Важливим фактором для їх подолання є формування комунікативної компетенції на базі сформованої лінгвістичної компетенції (адже підготовка магістрів в межах дисципліни “Основи наукової комунікації іноземною мовою” відбувається після засвоєння таких дисциплін, як “Іноземна мова за профілем спрямування”, “Ділова іноземна мова”, “Практичний курс англійської мови”).

Під комунікативною компетентністю розуміють здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, певну сукупність знань, умінь і навичок, що забезпечують ефективне спілкування. Комунікативна компетентність формується в умовах безпосередньої взаємодії, тому є результатом досвіду спілкування між людьми. Виокремлюють такі складові комунікативної компетентності: орієнтованість у різноманітних ситуаціях спілкування, яка заснована на знаннях і життєвому досвіді індивіда; спроможність ефективно взаємодіяти з оточенням завдяки розумінню себе й інших, міжособистісних відносин і умов соціального середовища; готовність і вміння будувати контакт з людьми; внутрішні засоби регуляції комунікативних дій; знання, вміння і навички

конструктивного спілкування; внутрішні ресурси, необхідні для побудови ефективної комунікативної дії у визначеному колі ситуацій міжособистісної взаємодії.

Таким чином, комунікативна компетентність постає як структурний феномен, що містить як складові цінності, мотиви, установки, соціально-психологічні стереотипи, знання, уміння, навички.

Поняття комунікативної компетенції ввійшло в науковий обіг у 1972 р. завдяки американському лінгвісту Д.Хаймзу на противагу теорії мовної компетенції Н.Хомського, який пов'язував свою теорію здебільшого з ідеальними слухачами-співрозмовниками в однорідному мовному середовищі [7, с.102]. Теорія комунікативної компетенції Д.Хаймза спрямована на визначення того, що має знати мовець, аби бути компетентним у спілкуванні [6, с.286].

На наш погляд, важливим чинником у ній є те, що наголошується на необхідності зосереджуватися на комунікативних уміннях більше, ніж на знаннях граматичних структур. У науковій психолінгвістичній та методичній літературі існують різні підходи до визначення комунікативної компетенції. М.Халідей розглядав комунікативну компетенцію як функціональну основу використання мови, тобто відповідно до певних функцій [3, с.135]. Р.Валетт характеризує комунікативну компетенцію як здатність спілкування у специфічних ситуаціях [1, с.254].

Комунікативний метод навчання іноземної мови студентів-магістрантів є одним із найефективніших, адже сам процес оволодіння мовою має бути своєрідною моделлю процесу спілкування. Мова професійного спілкування включає в себе мову для ділового спілкування, оскільки професійні інтереси можуть бути пов'язані з науковими дослідженнями, спілкуванням із закордонними колегами, з участю у конференціях, з написанням статей, резюме, анотацій, читанням наукових статей, слуханням лекцій, виступом з доповіддю та ін. Зазначені аспекти є змістом навчальної дисципліни "Основи наукової комунікації іноземною мовою" [2, с.42].

Зміст навчання наукової комунікації іноземною мовою має забезпечити досягнення головної мети навчання, спрямованої на удосконалення студентами університету: вмінь та навичок практичного оволодіння іноземною мовою; вмінь одержувати та передавати іншомовну наукову інформацію за фахом; здійснення читання і осмислення професійно орієнтованої та наукової іншомовної літератури, використання її в соціальній та професійній сферах; анотування наукових статей та обґрунтування свого наукового дослідження іноземною мовою.

Ефективне вирішення цих завдань досягається в межах навчальної дисципліни "Основи наукової комунікації іноземною мовою" в Херсонському державному університеті, де для підготовки магістрантів немовних факультетів доцентом Л.М. Покорною було розроблено та апробовано методичні рекомендації "Основи наукової комунікації іноземною мовою" (англійська мова) [4].

Системний принцип, за яким побудовано навчально-методичні рекомендації, передбачає формування основ наукової комунікації іноземною мовою через комплексний підхід до формування комунікативної компетентності студентів. Системний підхід побудовано так, що студенти мають можливість здійснити віртуальну подорож на наукову конференцію. Це дозволяє навчити магістрантів оформлювати заявку на наукову міжнародну конференцію, формулювати тези доповіді, представляти доповідь, брати участь у засіданнях секцій іноземною мовою. Окрім цього, магістрантам пропонуються численні комунікативні завдання з таких тем, як привітання, подорож літаком, проходження митниці, проживання в готелі, замовлення їжі, здійснення покупок та ін.

Навчально-методичні рекомендації складаються з двох основних частин. Перша присвячена формуванню монологічного та діалогічного мовлення на основі ретельного опрацювання текстового матеріалу. Друга частина містить необхідні мовні кліше, що відповідають мовному етикету наукового стилю, щоб відобразити зміст роботи наукової конференції.

Варто зазначити, що розроблена автором система вправ дозволяє представити складний науковий матеріал в комунікативному вигляді: make up a dialogue on the organization of the work of the conference; make up a dialogue on the opening of the conference; make up a dialogue discussing some theoretical problem; discuss the close of the conference.

Навчання відбувається за модуль-блочною системою, після кожного модуля передбачено проведення рейтинг-контролю. Наприклад, модуль №1 “Ділова подорож за кордон на наукову конференцію” присвячено наступним темам: Introduction; In the English Speaking Country; Organization of Conference; Models of Announcements and Letters about International Conference; At the International Conference; The International Meeting; Participation in the Work of the Conference; Annotation of the Article [4, с.8]. Це дозволяє студентам засвоїти основні розмовні штампи у мікродіалогах, виконати комунікативні вправи для розвитку навичок діалогічного та монологічного мовлення.

Змістовний модуль №2 “На міжнародній науковій конференції” дає змогу послідовно опрацювати такі теми: Opening of the Work of the Conference; Making Report at the Conference; At the Discussion; Close of the Conference; Contributed Papers; Entertainment Program; The scientific Investigation; Reading According to Qualification [4, с.31]. Завдяки опрацюванню даного матеріалу магістранти вчаться перекладати тексти за професійним спрямуванням, вести професійні бесіди на конференції, дотримуватися норм ділового етикету, вести ділову та наукову документації.

Отже, формування основ наукової комунікації іноземною мовою в магістрантів буде ефективним за умов впровадження системного підходу до засвоєння іноземної мови. Комунікативна та лінгвістична компетентності майбутніх фахівців дозволять брати участь у міжнародних наукових конференціях, а це сприятиме постійному розширенню всебічних міжнародних контактів. Перспективами подальших наукових розробок у даному напрямку є вдосконалення системи формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкових класів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. – К.: Академія, 2004. – 344 с.
2. Гапон Ю. А. Специфіка дисципліни і фактори, що визначають зміст навчання іноземної мови професійної спрямованості // Зб. наукових статей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К.: Вид-во Європейського університету. – 2003. – С. 40-49.
3. Куліш І. М. Особливості вивчення іноземної мови науково-професійного спрямування // Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки. – Випуск 112. – С.133-138.
4. Покорна Л.М. “Основи наукової комунікації іноземною мовою” (англійська мова). Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи для магістрантів немовних факультетів . – Херсон, 2010. – 95 с.
5. Сучасні підходи до викладання іноземних мов / Укладачі С. Ю. Ніколаєва, О. М. Шерстюк // Іноземні мови. – 2001. – №1. – С. 50-57.
6. Федоренко Ю.П. До питання компетентності та комунікативної компетенції// Педагогічна майстерність як сучасна технологія розвитку особистості вчителя. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 4-6 березня 2002 року. – Полтава, 2002. – С.285 – 288.
7. Хомский Н. Язык и мышление. – М.: Прогресс, 1972. – 164 с.

Васильева О.В.

ФОРМИРОВАНИЕ ОСНОВ НАУЧНОЙ КОММУНИКАЦИИ НА ИНОСТРАННОМ ЯЗЫКЕ У МАГИСТРАНТОВ

В статье рассматривается проблема формирования основ научной коммуникации на иностранном языке у магистрантов, уточняются понятия коммуникация, коммуникативная компетенция, анализируется передовой педагогический опыт.

Ключевые слова: научная коммуникация, коммуникативная компетенция, коммуникативная компетентность, иностранный язык.

THE FORMING OF THE SCIENTIFIC COMMUNICATIVE BASES IN FOREIGN LANGUAGE OF MASTERS

The article deals with the problem of forming scientific communicative bases by communicative method in the process of teaching the competitor's for holder of a master's degree, the terms communication and communicative competence are specified, the advanced teacher's experience is analyzed.

Key words: scientific communication, communicative competence, foreign language.

УДК 37.035.3

Гаврилюк Г.М.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ТРУДОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ШКОЛЯРІВ

У статті розкриваються найбільш характерні психолого-педагогічні проблеми учасників навчально-виховного процесу, пов'язані з якісною реалізацією проектно-технологічної діяльності у трудовій підготовці школярів.

Ключові слова: проект, проектна технологія, проектно-технологічна діяльність, характерні проблеми проектно-технологічної діяльності вчителів та учнів, трудова підготовка.

Сучасний розвиток науково-технічного прогресу започаткував появу високих технологій у виробництві, що зумовлюють творчо-технічну працю. Відтак, вплив сучасних технологій на всі сфери життя людини дає змогу дослідникам кваліфікувати сучасний етап розвитку суспільства як технологічну цивілізацію, технічне суспільство, час технологічних революцій, вік технологічної культури тощо. Тому підготовка фахівців до праці на виробництві з високими технологіями передбачає розвиток у них творчо-технічних здібностей.

Зважаючи на те, що трудова підготовка таких фахівців розпочинається зі школи, то державним стандартом базової і повної середньої освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 14.01.2004 р. № 24 передбачено введення освітньої галузі "Технологія", основною метою якої є формування технічно та технологічно освіченої особистості, підготовленої до життя та активної трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства, набуття школярами життєво необхідних знань та вмінь і навичок ведення домашнього господарства й сімейної економіки, основних компонентів інформаційної культури учнів, забезпечення умов для їх професійного самовизначення, вироблення в них навичок творчої діяльності, виховання культури праці, здійснення допрофесійної та професійної підготовки за їх бажанням і з урахуванням індивідуальних можливостей.

Відтак, мета і завдання технологічної підготовки школярів на сучасному етапі визначаються необхідністю пришвидшеного соціально-економічного розвитку країни, передовсім її переробних галузей із використанням високих виробничих технологій, а також якісної підготовки кваліфікованих робітників та інженерно-технічних кадрів [2, с.7].

На нашу думку, одним із небагатьох предметів шкільної програми, який через активну практичну діяльність знайомить учнів із різними виробничими технологіями, є трудове навчання. Ця дисципліна має на меті не лише навчати дітей запам'ятовувати і відтворювати техніко-технологічні знання та прийоми роботи інструментом, а й застосовувати такі знання та вміння на практиці – через розв'язання творчих завдань (виконання навчальних і творчих проектів), формування відповідного досвіду. З іншого боку, необхідність ознайомлення з різновидами технологічної обробки матеріалів зумовлена соціальною роллю трудової